

Česká republika

Česká školní inspekce

Středočeský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Poříčí nad Sázavou, okres Benešov

Školní 190, 257 21 Poříčí nad Sázavou

Identifikátor školy: 600 042 090

Termín konání orientační inspekce: 3. – 5. březen 2003

Čj.:	032 14/03-2050
Signatura:	ob1cw109

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Poříčí nad Sázavou, okres Benešov, je úplnou základní školou. Zřizovatel (*Obec Poříčí nad Sázavou*) ji k 1. lednu 2003 zřídil jako příspěvkovou organizaci, která sdružuje mateřskou školu, základní školu, školní družinu a školní jídelnu.

Inspekční činnost České školní inspekce se týkala základní školy a školní družiny.

Základní škola měla ke dni inspekce devět tříd se 181 žákem. Škola nevykazuje integrované zdravotně postižené žáky. Ve škole jsou evidováni 24 žáci s vývojovými poruchami učení.

Školní družina má dvě oddělení, do kterých pravidelně dochází 47 žáků. Dalších 42 žáků využívá nadstandardní službu vychovatelek a učitelek, které zajišťují dohled a dozor nad nimi při obědě, v době polední přestávky a do odjezdu hromadných dopravních prostředků.

Stávající ředitel vykonává tuto funkci od roku 1992, jeho zástupce od roku 1999.

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních podmínek vzdělávání a výchovy v základní škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a sledovaným předmětům,
- materiálně-technických podmínek vzdělávání a výchovy v základní škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a sledovaným předmětům,
- průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v základní škole v následujících předmětech: český jazyk, matematika a praktické činnosti,
- personálních podmínek činnosti školní družiny,
- materiálně-technických podmínek činnosti školní družiny,
- činnosti školní družiny,
- účinnosti prevence sociálně patologických jevů v základní škole,
- průběhu vzdělávání cizinců na území ČR.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM A SLEDOVANÝM PŘEDMĚTŮM

Výuka českého jazyka a matematiky ve třídách druhého stupně je zajišťována v plném rozsahu učiteli, kteří splňují předepsané podmínky odborné a pedagogické způsobilosti.

Učitelka, která vyučuje český jazyk a matematiku ve IV. třídě, je učitelkou druhého stupně s odbornou způsobilostí pro výuku jiných předmětů (českého jazyka a dějepisu). Ostatní učitelky těchto předmětů ve třídách prvního stupně jsou odborně a pedagogicky způsobilé.

Výuku praktických činností zajišťují na prvním stupni čtyři vyučující s odbornou a pedagogickou způsobilostí, na druhém stupni dva vyučující, jeden je plně kvalifikovaný, druhý má pouze pedagogickou způsobilost.

Pozn.: V základní škole působí celkem 12 učitelů včetně ředitele a jeho zástupce. 11 učitelů je zaměstnáno na celý úvazek, jedna učitelka pracuje jen na částečný úvazek. Čtyři učitelky splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku ve třídách prvního stupně, sedm učitelů pro výuku různých všeobecně vzdělávacích předmětů ve třídách druhého stupně. Některé předměty jsou vyučovány zcela (chemie, občanská a rodinná výchova) či zčásti (výtvarná výchova, praktické činnosti) neodborně, učiteli jiných aprobací. Ředitel splňuje předepsané podmínky způsobilosti i délky praxe pro výkon této funkce. Výchovná poradkyně dosud neabsolvovala ani nezačala předepsané kvalifikační studium, předepsanou délku praxe splňuje.

Při stanovování koncepčních záměrů základní školy ředitel vycházel z personálních a ostatních možností a snažil se vyhovět požadavkům zřizovatele a rodičovské veřejnosti. Zásadní rozhodnutí vždy konzultuje v pedagogické radě, která zasedá minimálně pětkrát ročně, k řešení organizačně-provozních problémů se však schází operativně téměř každý měsíc. Pedagogický sbor je v posledních třech letech stabilizovaný, věková struktura je poměrně příznivá. V jednání ředitele byla patrná laskavost k podřízeným, klidné řešení všech (i konfliktních) situací. Z hodnocení různých kritérií, která byla sledována a hodnocena školními inspektory, je patrné, že učitelé jsou většinou dobře motivováni.

Ve škole v současné době nepracuje žádný začínající učitel. Učitelům, kteří vyučují mimo obor své odbornosti, není zabezpečována dostačující systematická pomoc. Vedení školy se spoléhá na dobré kolegiální vztahy mezi učiteli. Při inspekci bylo zjištěno, že tato neformální spolupráce celkem dobře funguje, ale nestačí. Učitel - neodborník totiž nedokáže vždy a včas možný odborný problém identifikovat a svého kolegu proto o spolupráci nepožádá. Např. je někdy obtížné ujasnit si „hloubku“ probíraného hesla uvedeného v osnovách, pracovat s učebnicí bez metodické příručky apod. Malou roli v systému vedení pracovníků hrají metodické orgány školy, které se zabývají spíše organizačními a formálními záležitostmi. Přesto je třeba pochválit, že dochází k pravidelnému šíření informací, poznatků a materiálů, které získávají jednotliví pracovníci na různých vzdělávacích akcích.

Práce učitelů je kontrolována zejména při hospitacích, sledována je kvalita dokumentace třídních učitelů a hodnota informací v žákovských knížkách. Kontrolu vykonává mimo ředitele i jeho zástupce. V loňském školním roce proběhly tyto kontroly ve všech třídách, u všech učitelů, i následně. Zpětná vazba byla nejčastěji poskytována individuálně. Zobecněné poznatky byly probírány převážně v provozních poradách, jednou za školní rok také při jednání pedagogické rady. Kontrolní činnost pokrývá celou základní školu. Do přímé kontrolní činnosti a následného vedení učitelů není zapojena výchovná poradkyně. Pomoc školních metodiků spočívá spíše v přípravě materiálů pro kontrolu výsledků vzdělávání. Kontrolní činnost ředitele a jeho zástupce se řídí méně konkrétním ročním plánem.

Škola vytváří dobré podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen DVPP). Přestože předložený roční plán DVPP byl velmi obecný a rozhodně se nejednalo o systematický plán, který by zahrnoval většinu pedagogických pracovníků a stanovoval jejich plánovaný odborný růst, byly z něj zřejmé priority, které vycházejí z potřeb školy a navazují i na koncepční záměry a další plány. Systematické vzdělávání se v loňském školním roce zaměřovalo zejména na zvyšování odbornosti pro výuku cizích jazyků. Postupně se také zvyšuje kvalifikovanost učitelů ve využívání počítačů a informačních technologií. Všichni vyučující již prošli v tomto oboru základním kurzem. Jen někteří však pracují s výukovými programy v rámci výchovně-vzdělávacího procesu systematicky. Učitelé navštívili téměř dvacet různých předmětových vzdělávacích akcí (jednorázových), nejčastěji se jednalo o metodické akce k výuce českého jazyka. Ředitel a zástupce navštívili některé dostupné přednášky, které se týkaly školského managementu, řízení školy s právní subjektivitou. Jejich dosavadní vzdělávání v tomto směru však nebylo ucelené a systematické, navštíveny byly pouze jednorázové kurzy.

Po přechodu školy do právní subjektivity k 1. lednu 2003 začal ředitel vytvářet systém vnitřních směrnic, který vychází z *Organizačního řádu Základní školy Poříčí nad Sázavou*. Jejich dosavadní formální i obsahové zpracování je průměrné, název školy je chybný a také školní realita je odlišná. Naznačená organizační struktura je nejasná. Nejsou naznačeny vztahy podřízenosti a nadřízenosti, přestože v praxi běžně fungují, ani vnitřní organizační struktura jednotlivých součástí školy. Stanovená organizace školy a systém jejího řízení nenutí k zodpovědnosti další zaměstnance školy (vedoucí metodických orgánů, výchovnou poradkyni, školní preventistku). Písemný *Plán práce výchovného poradce* je zaměřen jednostranně jen na oblast profesionální orientace. Další činnosti výchovné poradkyně jsou prováděny spíše jen formálně, administrativně. Na práci v dalších aktuálních oblastech výchovného poradenství se údajně podílí i ředitel školy, který absolvoval příslušné kvalifikační studium. Jeho činnost však není dostatečně dokladována. *Školní řád* stanovuje práva i povinnosti žáků a obsahuje všechny předepsané náležitosti. V některých směrech dosud nezareagoval na nejaktuálnější metodické pokyny MŠMT (např. prevence různých negativních jevů). Dobře zpracovaný je *Roční plán práce školy* na školní rok 2002/2003, který je rozepsán do jednotlivých měsíců s konkrétní zodpovědností a termíny. *Výroční zpráva o činnosti ZŠ Poříčí nad Sázavou za školní rok 2001-2002* obsahuje všechny náležitosti, je vypovídající a přehledná. Rada školy ani samosprávná organizace žáků ve škole nefungují.

O prospěchu a chování žáků jsou zákonní zástupci informováni na pravidelných plenárních a třídních schůzkách, telefonicky, písemně a prostřednictvím žákovských knížek. Vyučující dostávají informace o provozních poradách, často také osobně a na nástěnce ve sborovně. Také žákům jsou včas a vhodnou formou předávány všechny nezbytné informace.

Úroveň personálních podmínek podporuje učení žáků a umožňuje celkem bezproblémovou realizaci zvoleného vzdělávacího programu.

Personální podmínky vzdělávání a výchovy byly hodnoceny jako průměrné.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM A SLEDOVANÝM PŘEDMĚTŮM

Původní školní budova byla postavena v roce 1952. Postupnými přístavbami vznikl školní areál se sportovními hřišti, zahradou, tělocvičnou a školní jídelnou. V posledních letech byla vybudována plynová kotelna, rekonstruováno sociální zařízení, školní jídelna, byla opravována okna, technické rozvody v učebně fyziky, postupně se provádí výměna osvětlení.

Ve škole je celkem deset tříd, z toho devět kmenových. Od září 2002 v rámci programu *Internet do škol* byla nově vybudována odborná učebna informatiky a vybavena sedmi počítači (šesti žákovskými a jedním centrálním). Pro zefektivnění práce žáků zakoupil škole další čtyři počítače zřizovatel. Škola zároveň obdržela od MŠMT ČR ústředně dodávaný programový balíček. V současné době je z této nabídky možné užívat zhruba 50 % výukových programů (český jazyk a matematika, zejména pro první stupeň, cizí jazyky). V největší míře je pracovní využívána pro výuku informatiky. Učitelům a žákům umožňuje přístup na internet. Vedení školy zatím neeviduje pravidelné využívání počítačové pracovny. Žáci mohou získávat základní jednoduché uživatelské dovednosti v práci s počítačem také využitím starých přístrojů, které jsou jim volně k dispozici v další pracovně.

Pro výuku praktických činností slouží školní dílna se strojovnou, rozsáhlý pozemek se skladem nářadí, cvičná kuchyň a odborná učebna informatiky. Prostorové zázemí je velmi dobré. Vybavení nástroji a pomůckami je na průměrné úrovni.

Jednotlivé třídy jsou prostorné, dobře osvětlené, postupně vybavované novým (i výškově nastavitelným) nábytkem. Starší nábytek je pečlivě ošetřován. Z některých kmenových tříd byly vybudovány funkční specializované učebny. Všechny třídy prvního stupně mají v učebnách umístěnu televizi a video, stejně tak i dvě třídy druhého stupně. Učitelé mají k dispozici magnetofony a zpětné projektory. Didaktická technika však byla ve sledovaných hodinách využívána sporadicky. Estetické a funkční jsou ve škole vybavení a výzdoba chodeb (dětské výtvarné práce, magnetické šachy, časová pásma, lezecká stěna, stolní tenis, basketbalové koše, míčkový bazén ad.).

Značné finanční prostředky byly věnovány obnově a modernizaci učebnicového fondu. Jsou upřednostňovány nákupy ucelených řad jednotlivých učebnic. Na nákupu pracovních sešitů se finančně spolupodílejí rodiče žáků. Pro děti první třídy byly zakoupeny pomůcky v předepsané hodnotě 200 Kč na žáka. Ze státního rozpočtu škola dále financuje v předepsaném rozsahu plavecký výcvik žáků. Na slušné úrovni je vybavení a působnost žákovské knihovny (zhruba 3 500 svazků). I zde je však nutná postupná modernizace. Ve škole je k dispozici informativní literatura (pravidla českého pravopisu, slovníky), encyklopedie. Ve sledovaných hodinách nebyly využity.

Přestože se vedení školy při své kontrolní činnosti zaměřuje i na četnost a účelnost využívání didaktické techniky a názorných učebních pomůcek, je tato kontrola málo účinná. Při inspekci byly totiž právě v této oblasti zaznamenány častější nedostatky (málo časté užívání didaktické techniky a pomůcek, neefektivní využití).

Psychohygienické podmínky byly na velmi dobré úrovni (osvětlení, výška lavic, správně posazení žáci-leváci, často zařazované relaxační a pohybové chvilky v hodinách, možnost sportovních aktivit o přestávkách včetně využívání tělocvičny apod.).

Materiálně-technické podmínky vzdělávání byly hodnoceny jako velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY V NÁSLEDUJÍCÍCH PŘEDMĚTECH: ČESKÝ JAZYK, MATEMATIKA A PRAKTICKÉ ČINNOSTI.

Realizace vzdělávacích programů

Škola deklaruje práci podle vzdělávacího programu *Základní škola* (MŠMT, čj. 16 847/96-2, ve znění úprav a doplňků čj. 25 018/98-22). ***Realizované učební plány jednotlivých tříd jsou v souladu s předepsanými učebními plány*** těchto programů.

Učební osnovy inspekcí sledovaných předmětů byly při inspekci aktuálně plněny. Při zpětné kontrole třídních knih z loňského školního roku bylo zjištěno, že v některých třídních knihách jsou nejasné a nepřesné zápisy o probíraném učivu. Podle těchto zápisů nelze jednoznačně posoudit, nedošlo-li v některých třídách k překročení rozsahu učebních osnov českého jazyka a matematiky, uvedené zápisy však tomu spíše nasvědčují. Tato ***povinná dokumentace nezachycuje průběh vzdělávání průkazně.***

Zavedený systém kontroly plnění učebních osnov vedením školy ***je spíše neúčinný*** (ředitel školy při své kontrolní činnosti výše uvedené nedostatky nezjistil a nezajistil jejich odstranění).

Pozn.: Ve škole se vyučuje jeden cizí jazyk – angličtina. Základní učební plány VII. – IX. třídy jsou doplněny vždy dvěma hodinami volitelného předmětu, který si žák volí z následující nabídky: fyzikální praktika, biologická praktika, informatika. Logopedická asistentka vyučuje nápravu řeči (zapojeno je celkem 13 žáků). Při škole pracují různé zájmové kroužky (rybářský, pohybový, sportovní, výtvarný, taneční, turisticko-

poznávací, dramatický, mažoretek, německého jazyka, ruského jazyka, anglického jazyka). Nabídka školy je – s přihlédnutím k její velikosti a počtu žáků – nadstandardní.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu

Český jazyk

Výuka českého jazyka byla sledována u všech vyučujících tohoto předmětu. Úplná kvalifikovanost se projevila především v odborně správné výuce, v empatickém přístupu k žákům, pečlivé přípravě na jednotlivé hodiny, v účelně vytvářených pracovních návycích žáků, v dodržování psychohygienických zásad. Zároveň však většina z nich rutinně využívala svých zkušeností, nejčastější a v některých případech i jedinou pomůckou byly tabule a křída, v organizaci hodin převažovala frontální metoda procvičování. Motivace žáků byla více účinná v úvodu než v průběhu sledovaných hodin, pozitivně laděné hodnocení mělo z hlediska žáků podporující charakter. Výraznější motivace byla zaznamenána na prvním stupni.

Aktuálně probírané učivo navazovalo na předcházející témata a odpovídalo osnovám. Členění předmětu na jednotlivé části je v souladu s požadavky zvoleného vzdělávacího programu. Na druhém stupni bylo systematické. Kontrolou třídních knih loňského i letošního školního roku byly na prvním stupni ve čtvrtém a pátém ročníku zjištěny formální nedostatky, které vznikly neuvedením probraných témat z učiva *psaní*, či nedůsledným a neprůkazným zapisováním obsahu výuky *slohu*. V plánování byly zjištěny dílčí nedostatky v dodržování úprav a doplňků vzdělávacího programu. Všichni vyučující zpracovávali časově-tematické plány, jejich úroveň byla velmi rozdílná. Jednotlivé hodiny byly promyšlené.

Ve sledovaných hodinách učitelé ponejvíce procvičovali a opakovali učivo, zhruba v třetině hodin probíhal funkční nácvik nové látky. Často byl zařazován diktát, při němž bylo vždy respektováno individuální tempo, zvláště žáci se specifickými vývojovými poruchami měli text předem procvičený a kvantitativně kratší. Kromě kvantitativního odlišení však učitelé nediferencovali zadávané úkoly, výuka nebyla individualizována. Jen v dílčích částech a jen v některých hodinách byla rychlejší žákům dána možnost pracovat samostatně s knihou či na dalším cvičení. Ze zvolených metod zcela převažoval frontální způsob práce. Vyučující sice využívali různé formy, avšak stále si ponechávali verbální i činnostní dominantní roli. Činnostní styl, samostatná individuální či skupinová práce byly zařazeny jen v dílčích částech hodin. Aktivní činnosti byly zaznamenány ve sledované hodině slohu, systematicky a s dodržáním psychohygienických zásad probíhal nácvik psaní a čtení na prvním stupni.

Ne zcela efektivně využívali učitelé způsobů hodnocení. Ve sledovaných hodinách žáky sice často chválili a povzbuzovali, avšak neklasifikovali, nemotivovali možností získat dobrou známku. V žakovských knížkách je prokazována četnost klasifikace, vysoce převyšují známky z mluvnického učiva oproti hodnocení literární výchovy a slohu. Méně častým jevem bylo však také zaznamenané demotivující hodnocení výkonu žáka.

Na velmi dobré úrovni byla oblast komunikace a interakce. Žáci dodržovali dohodnutá pravidla chování, všichni vyučující projevovali k žákům pochopení, toleranci, smysl pro humor. Výrazné rozdíly mezi jednotlivými vyučujícími nebyly v kvalitě vzdělávání žáků, v metodickém řízení hodiny, v přístupu k žákům. Rozdílná byla verbální komunikace, některé učitelky užívaly i nespisovné tvary, jiné se vyjadřovaly kultivovanou češtinou. Různě také přistupovaly k opravám a důslednému vyžadování spisovných tvarů v řeči žáků.

Kvalita výuky v českém jazyce vykazovala pozitivní a negativní rovnováhu.

Matematika

Výuka byla sledována celkem v sedmi vyučovacích hodinách, navštíveny nebyly ročníky pátý a osmý, protože v době inspekce chyběla jejich vyučující (nemoc). Velmi dobré personální zajištění výuky matematiky se pozitivně promítlo do věcné a odborné správnosti výuky, užívána byla správná terminologie a matematická symbolika. Zhlédnuté vyučovací hodiny byly bez zásadních nedostatků po stránce metodické, přesto některé použité formy a metody práce neodpovídaly požadavkům realizovaného vzdělávacího programu. Neodborná výuka na prvním stupni byla negativně poznamenána nezkušeností v práci s osnovami, s jejich obsahem, zejména s „hloubkou“ probíraného učiva. Náznaky rutinního přístupu a občasného zbytečného povyšování poznávacích cílů nad rozvoj dovedností a dalších kompetencí byly patrné v některých hodinách na druhém stupni.

Učitelé mají zpracovány časově-tematické plány různé úrovně. Někteří vyučující s nimi průběžně pracují, pro některé jsou však spíše formální záležitosti a slouží jim pouze k časové orientaci. Aktuální příprava učitelů na vyučování byla pečlivá. Vždy byl podrobně připraven obsah hodiny, v některých (zejména na prvním stupni, ale také např. v IX. třídě) byly k dispozici různé pomocné písemné materiály, názorné pomůcky, materiály k didaktickým hrám a modelovým situacím, v jedné hodině také zpětný projektor, který umožňoval funkční zpětnou vazbu.

Výuka matematiky probíhala v kmenových třídách s běžným vybavením, odborná pracovní není ve škole zřízena. Nástěnné materiály k výuce matematiky byly součástí výzdoby jen ve třídách prvního stupně, v nichž některé učitelky vytvořily didakticky podnětné a esteticky působivé prostředí. Programové vybavení prozatím umožňuje využívat v hodinách matematiky pracovní s výpočetní technikou omezeně, při sledované výuce k využití nedošlo. Žáci vyšších ročníků poměrně málo a spíše výjimečně pracovali s elektronickými kalkulátory. Všichni žáci měli k dispozici povolené učebnice a další odbornou literaturu (např. sbírky úloh, pracovní sešity, tabulky). V žádné sledované vyučovací hodině nebyly uplatněny nějaké speciální postupy či použity speciální pomůcky pro žáky s vývojovými poruchami učení.

Ve zhruba polovině zhlédnutých vyučovacích hodin učitelé zdůrazňovali význam učiva pro praxi, vhodně využívali textů úloh, žáky pozitivně průběžně hodnotili, motivačně využívali didaktickou hru a soutěž. V některých hodinách však žákům nebyl zřejmý cíl vyučovací hodiny, někdy chyběl vhodný úvod a čas na řádný závěr.

Ve většině zhlédnutých vyučovacích hodinách dominovala frontální práce v různých formách, více či méně doplňována samostatnou, převážně individuální písemnou prací. Zhruba v polovině hodin byly zaznamenány prvky kooperativního učení, efektivní práce ve skupinách se dařila i u nejmladších žáků.

Hodiny matematiky ve třídách prvního stupně jsou v rozvrhu zařazeny převážně na první dvě vyučovací hodiny. Učitelky dokázaly reagovat na aktuální situaci ve třídě, na únavu žáků. Efektivita výuky matematiky, která byla zařazena na pátou vyučovací hodinu byla nízká. Na žácích byla patrná únava a minimální motivace. Vyučující – ve snaze splnit naplánovanou práci - nedokázala vhodně zareagovat.

Interakce a komunikace mezi učiteli a žáky i mezi žáky navzájem byly bezkonfliktní. Učitelé pochválili dobrý výkon či správný výsledek, nedostatky kritizovali laskavě a taktně. Dokázali diagnostikovat učební problémy a žákům pomáhat při jejich odstraňování. Výsledky, které bylo možné zaznamenat v průběhu výuky a při další inspekční činnosti, měly běžnou, průměrnou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání v matematice byly hodnoceny jako velmi dobré.

Praktické činnosti

Výuka byla hospitována v pěti vyučovacích hodinách (tři na druhém stupni a dvě na prvním stupni). Zhlédnuté hodiny vyučovali kvalifikovaní učitelé.

Dlouhodobé plánování provádí ředitel školy. Do plánu zařazuje všechna témata z učebních osnov. Obsah zpracovaných časově-tematických plánů vyučujících a probírané učivo v hospitovaných hodinách byly v souladu s učebními osnovami. Sledované činnosti ve výuce korespondovaly s tématy uvedenými v jejich plánech. Vlastní příprava na vyučování zohledňovala věk žáků, náročnost námětu, na druhém stupni i využití učebních pomůcek a didaktické techniky. V plánování jedné hodiny bylo podceněno její časové rozvržení. Celkově při hodnocení přípravy učitelů na vyučování převažovala pozitiva.

Při zahájení výuky posloužily jako motivační cíle dřívě zhotovené výrobky nebo jejich obrázky. Všichni vyučující volili náměty a technologické postupy s ohledem na roční období (na druhém stupni-vzorkovnice, setí a klíčivost, výroba pomůcky na setí, na prvním stupni jarní motivy). V dalších částech hodin učitelé průběžně motivovali žáky aktivizujícími dotazy, využíváním jejich osobních zkušeností, zadáváním problémových úkolů a pozitivním hodnocením. Vstupní část hodiny byla dále věnována slovnímu popisu cíle a ukázce výrobku. Následovalo stručné ústní frontální opakování s ohledem na chystané činnosti. Byla při něm využita práce s odborným textem a technickými náčrtky. Žáci při ní měli možnost diskutovat a prezentovat svoje názory. Hodnocení žáků bylo průběžné, bralo ohled na jejich schopnosti. V jedné z hodin vyučující na prvním stupni využila sebehodnocení žáků.

V hodinách převažovala účelně zvolená samostatná práce, s možností kooperace žáků mezi sebou. Při jejím zadávání chyběla diferenciací vzhledem k rozdílné úrovni dovedností žáků. Všichni plnili stejné úkoly týmiž postupy. Zvolené činnosti žáci zvládali s rozdílnou úspěšností. Šikovnější jednotlivci dokončovali výrobky dřívě, proto na druhém stupni jim vyučující zadával průběžné další individuální úkoly, na prvním stupni byla tato skutečnost opomenuta. V VI. třídě při práci se vzorkovnicemi semen byla využita skupinová činnost. Problémové zadání úkolu nutilo žáky využívat získané zkušenosti a znalosti, analyzovat je, provést srovnání a vyhodnocení. Využití zpětného projektoru při kontrole výsledků bylo efektivní. Pozitivem všech hodin byla cílená snaha učitelů o propojení teoretického učiva s jeho praktickým využitím a využívání šablon pro zefektivnění práce. Nedostatky v organizaci jedné hodiny na prvním stupni vedly k drobné nekázní. Použité metody a formy práce měly převahu pozitiv, odpovídaly věku žáků a umožňovaly většině z nich úspěšnou seberealizaci. Předávané informace a poznatky byly odborně správné.

Výuka na prvním stupni probíhala v kmenových třídách, na druhém stupni ve školní dílně. Všichni žáci měli k dispozici dostatek materiálu (plasty, papír, karton, textilie, semena, substrát), pomůcek (šablony, vzorkovnice, kbelíky) a náradí (nástroje na obrábění plastů, pinzety, pákové nůžky). Žáci většinou využívali školní nástroje a pomůcky, někteří měli vlastní (lupy, nůžky a lepidla). Při sledované výuce ve školní dílně chybělo potřebné vhodné vybavení (při broušení - truhlářské hoblice). Materiální zajištění sledované výuky bylo celkově velmi dobré.

Hospitované hodiny byly vhodně členěny, tempo výuky bylo přiměřené. Volný pohyb žáků na pracovištích a možnost spolupráce pozitivně ovlivňovaly úroveň psychohygieny. Nedostatkem (z hlediska bezpečnosti práce) bylo rychlé pracovní tempo některých žáků při broušení pilníky. Z hlediska psychohygienických podmínek nebyla ideální práce s plasty v hoblicích (nízké upínání, velikost výrobku).

U žáků byly rozvíjeny kompetence pro práci s informacemi. Byl vytvářen prostor pro jejich osobnostní rozvoj. Vztahy mezi žáky a učiteli byly korektní, žáci navzájem se nedokázali vždy dostatečně respektovat.

Výuka praktických činností byla velmi dobrá.

Výsledky vzdělávání a výchovy zjišťované školou

Systém vnější evaluace zatím ve škole chybí.

Ve škole jsou zadávány zahajovací a závěrečné prověrky a čtvrtletní práce z českého jazyka, matematiky a cizích jazyků. Vedení školy si nechává od učitelů předložit také laboratorní práce, testy ze společenských a přírodovědných předmětů. S jednotlivými učiteli ředitel školy jedná o výsledcích, společně jsou dohodnuty další pracovní postupy.

Analýza výsledků zatím nebyla prováděna.

Škola získává zpětnou vazbu také porovnáním výsledků žáků v olympiádách a soutěžích. Zvláště v sportovních soutěžích je četnost i dobré umístění spíše nadstandardní.

Celkově byly průběh a výsledky vzdělávání ve sledované skupině předmětů hodnoceny jako velmi dobré.

SOUČÁST ŠKOLY – ŠKOLNÍ DRUŽINA

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK ČINNOSTI

Ve školní družině (dále jen ŠD) působí tři vychovatelky, z toho dvě na částečný úvazek. Dvě splňují předepsané podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Třetí je učitelkou českého jazyka a dějepisu pro druhý stupeň základní školy. Ve ŠD pracuje pravidelně v době, ve které počet žáků převyšuje povolenou normu. Vedoucí vychovatelka byla jmenována k 1. lednu 2003.

Povinnosti vychovatelek jsou dány jejich náplní práce. Stanovená míra výchovné práce, odpovídá požadavkům rodičovské veřejnosti. Provoz ŠD je zajišťován se souhlasem zřizovatele od 11:25 do 16:30 hodin. Aby byl provoz ekonomicky efektivní, dochází ve 14:30 hodin ke sloučení dětí z obou oddělení.

Spolupráce ŠD se základní školou je kvalitní. Vychovatelky jsou členkami pedagogické rady, účastní se provozních porad. Ve ŠD probíhá pravidelná kontrolní činnost vedení. Dobré výsledky a spokojenost rodičovské veřejnosti vyjádřené v dotazníkovém šetření svědčí o účinnosti vedení pracovníků, kontroly, ale také vnitřního i vnějšího informačního systému. Činnost ŠD kontroluje zejména zástupce ředitele školy.

Organizace činnosti vychází z potřeb základní školy. ŠD tvoří dvě oddělení, do kterých bylo ke dni inspekce zapsáno 47 dětí, převážně žáků prvního a druhého ročníku. Počet žáků zapsaných k pravidelné a déletrvající docházce nepřevyšuje stanovenou kapacitu. V době oběda využívá služeb ŠD dalších 42 dětí prvního stupně. Dozor nad těmito žáky přebírají další učitelky (rozvrhem je stanoven pomocný dozor). ŠD nenabízí vlastní zájmové kroužky (protože je nabízí základní škola) a neprovozuje činnost o prázdninách a volných dnech.

Provoz ŠD se řídí vnitřním řádem, který je v prostorách ŠD vyvěšen. Vnitřní řád je funkční a obsahuje všechny základní okruhy informací. Chybí v něm pouze ustanovení o pitném režimu. S řádem jsou rodiče seznámeni na informativní schůzce na začátku roku.

Personální podmínky ve školní družině – i s přihlédnutím k organizačním a systémovým podmínkám - jsou velmi dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK ČINNOSTI

Pro činnost ŠD jsou vyhrazeny dvě samostatné, účelně vybavené klubovny (herny). V případě potřeby využívá ŠD tělocvičnu, pracovnu PC a relaxační přestávkové vybavení chodeb školy. Pobytu venku slouží rozsáhlý školní areál s několika hřišti.

V klubovnách jsou prostory pro hru na koberci, pro činnosti u stolů, pro výtvarné práce i hry se stavebnicemi atd. Prostředí je inspirativní, navozuje příznivou atmosféru. Interiéry jsou vkusně vyzdobeny výtvarnými pracemi dětí. Dispoziční řešení a uspořádání standardního nábytku umožňuje realizaci všech činností a volnou komunikaci mezi dětmi. Zařízení a vybavení ŠD (sportovním náčiním, hudebními nástroji, dostatečným počtem her, hraček, vlastní knihovnou a spotřebním materiálem) bylo čisté a udržované, umožňovalo vykonávat aktivity stanovené týdenní skladbou zaměstnání. K dispozici byla i audiovizuální technika a jeden počítač.

Využívání materiálních zdrojů vedení školy při své kontrolní činnosti sleduje a hodnotí.

Materiálně-technické vybavení ŠD mělo nadprůměrnou až spíše nadprůměrnou úroveň.

HODNOCENÍ ČINNOSTI

Realizace činnosti školní družiny

Program ŠD navazuje na činnost školy. Týdenní program vyváženě zahrnuje všechny předepsané činnosti. Odpovídá potřebám dětí mladšího školního věku. Akce ŠD jsou součástí plánu školy. ŠD se podílí na prezentaci školy především při různých vystoupeních, účasti na společných výstavách a výrobou dárkových předmětů.

Je vedena následující dokumentace: zápisní lístky, přehledy výchovně-vzdělávací práce a docházkový sešit. Žáci jsou přihlášení na zápisních lístcích, které obsahují údaje o spojení na rodiče a informace o režimu předávání dětí mezi rodiči a vychovatelkami. Povinná dokumentace je velmi pečlivě vedena. ***Přehledy výchovně-vzdělávací práce průkazně zachycují průběh činností ve ŠD.***

Organizace a průběh činností ve školní družině

V době oběda převažuje poskytování sociální pomoci, která je krátkodobě doplňována zájmovými aktivitami. Dětem je dán časový prostor pro odpočinkovou činnost. Čtou si, hrají si na kobercích, nebo odpočívají na lehacích podložkách.

Později probíhá zpravidla řízená činnost. Při vhodném počasí tráví děti část provozní doby venku, při rekreačních činnostech, při hrách a vycházkách. V průběhu odpoledne odcházejí do školních kroužků a po ukončení jejich činnosti se vrací zpět do ŠD. Široká školní nabídka rozmanitých činností a s tím související střídání dětí ve ŠD někdy zabraňuje vychovatelkám organizovat takovou práci, která vyžaduje dostatečný počet dětí a delší časový prostor.

Vychovatelky při práci s dětmi dodržovaly zásady pedagogiky volného času, pracovaly s žáky často individuálně, měly k nim velmi hezký vztah. Před jídlem dbaly na upevňování hygienických návyků a při stolování na jeho kulturní úroveň. Pro motivaci činností využívaly vlastní hudební produkci, četbu, poslech CD nebo se opíraly o osobní zkušenosti žáků. Oboustranně byla akceptována dohodnutá pravidla komunikace, která probíhala na základě vzájemného respektu a důvěry. Žáci dostávali prostor pro vlastní verbální projev (písň, básničky, diskuze). Jeho úroveň byla nižší, vychovatelky však děti hodnotily velmi uvážlivě a citlivě. Mezi dětmi byly zřejmé hezké, pozitivní a kultivované vztahy.

Ve sledovaném úseku činnosti ŠD převažovaly řízené výtvarné (kreslení) a rukodělné (modelování, stavebnice) aktivity v klubovnách. Rozvíjena byla u dětí fantazie a tvořivost. Řízené činnosti nenásilně přecházely ve volné činnosti (společenské hry) a individuální spontánní aktivity.

Děti byly při všech činnostech uvolněné a bylo patrné jejich zaujetí. Vychovatelky přistupovaly k dětem profesionálně a respektovaly jejich osobnost. Dbaly na dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel. Pitný režim žáci si zajišťovali sami.

Jediným nedostatkem, který zmiňovali rodiče v dotazníkovém šetření o práci ŠD, je dosavadní menší účast ŠD na prevenci sociálně patologických jevů. Další inspekční zjištění však toto tvrzení nedokládají.

Družina plní své sociální poslání, podílí se na rozvíjení osobnosti dětí. Úroveň průběhu činností byla hodnocena jako velmi dobrá.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ V ZÁKLADNÍ ŠKOLE A VE ŠKOLNÍ DRUŽINĚ

- MŠMT změnilo na základě žádosti zřizovatele školy (*Obec Poříčí nad Sázavou*), která byla podaná dne 19. prosince 2002, rozhodnutí o zařazení do sítě škol. **Rozhodnutí** o zařazení do sítě škol, předškolních a školských zařízení (MŠMT, čj. 10 015/03-21) **je v souladu se Zřizovací listinou** (Obec Poříčí nad Sázavou, bez čj., ze dne 24. října 2002).
- Souběžně s orientační inspekcí byla ve škole realizována tematická inspekce „**Sledování a hodnocení účinnosti prevence sociálně patologických jevů ve školách a školských zařízeních**“. Inspekce se uskutečňuje na základě plánu hlavních úkolů ČŠI na školní rok 2002/2003. Zjištění z této tematické inspekce, která probíhá i v jiných školách, budou souhrnně zveřejněna ve *Zprávě ČŠI o školním roce 2002/2003*.

Základní škola v Poříčí nad Sázavou se touto problematikou zabývá a přijatý systém je funkční.

K vytváření klidného prostředí školy přispívá realizace *Minimálního preventivního programu* školy (dále MPP), který koordinuje preventivní aktivity ve škole. Důraz klade na primární prevenci. Budování bezpečných vztahů mezi členy školního společenství podporuje využívání *Schránky na dotazy*. Žáci mají možnost individuálně psát své anonymní dotazy a připomínky, na které reaguje metodik protidrogové prevence a výchovná poradkyně. Obdobně *Kniha přání* a pravidelné třídnické hodiny slouží k rychlému řešení vzniklých problémů. Výrazným prvkem primární prevence jsou bohaté mimoškolní aktivity školy (zájmové kroužky, činnost školní družiny, Klub mladého diváka, Klub mladého čtenáře, sportovní soutěže). Je do nich zapojeno 74 % žáků.

MPP obsahuje seznam akcí a služeb, které škola připravuje pro učitele, žáky, rodiče a veřejnost. Sumarizuje vzdělávání pracovníků, využitelnost metodických a učebních materiálů. V úvodu uvedené obecné cíle jsou rozpracovány na konkrétní příklady využití prevence v předmětech a ročnících, s odpovědností pedagogů. MMP metodická pravidelně vyhodnocuje, jeho úroveň je spíše nadprůměrná. Chybí v něm obecná diferenciacie pro žáky prvního a druhého stupně. V 7. ročníku škola realizuje projekt *Sám sebou*.

Přehledně zpracovaný *Řád školy* zakotvuje práva dětí (např. právo na vzdělání, na protidrogovou ochranu, na ochranu před fyzickým a psychickým násilím, na svobodný projev, na ustanovení *Rady dětí*, na odpočinek apod.) i práva rodičů. V dokumentu nejsou ustanovení, týkající se projevů rasismu, xenofobie, intolerance a záškoláctví, včetně sankcí za jejich porušení. Zjištěné negativní projevy žáků se průběžně řeší za pomoci výchovné komise.

Prevence sociálně patologických jevů není formální, podílejí se na ní v rámci výchovně vzdělávacího procesu všichni pedagogičtí pracovníci, formou dozorů i pracovníci nepedagogičtí. Velmi dobré vztahy mezi žáky a pedagogy byly patrné ve zhlédnutých hodinách a při relaxačních činnostech v rámci přestávek. Žáci projevili sounáležitost se školou svým vystupováním např. při oslavách 50. výročí otevření školy.

Pravidelné využívání sportovních a relaxačních zařízení o přestávkách přispívá k všeobecnému rozvoji žáků. Systém prevence sociálně patologických jevů podporuje spolupráce při volnočasových aktivitách s dalšími subjekty (Duhová kulička, Kultklub, Mráčáček, ZUŠ, AŠSK a sportovní oddíly).

Z dotazníkového zjištění mezi žáky 7. – 9. ročníku mimo jiné vyplynulo, že žáci mají k vyučujícím i ke škole jako instituci značnou důvěru.

- Souběžně s orientační inspekcí byla ve škole realizována také tematická inspekce „*Sledování a hodnocení průběhu vzdělávání cizinců na území ČR*“. Zjištění z této tematické inspekce, která probíhá i v jiných školách, budou souhrnně zveřejněna ve Zprávě ČŠI o školním roce 2002/2003. *Přístup školy ke vzdělávání žáků – cizinců byl* školními inspektory *hodnocen jako velmi dobrý*.
- V průběhu inspekce bylo ve škole provedeno dotazníkové šetření ve prospěch výzkumného úkolu „*Stav výuky fyziky v základních a středních školách*“, jehož řešiteli jsou *Západočeská univerzita v Plzni*, fyzikálně pedagogická sekce *Jednoty českých matematiků a fyziků* (dále JČMF) a *Česká školní inspekce* (dále ČŠI). Akce proběhla v souladu s projektem výzkumu. Zúčastnili se jí učitelé fyziky a žáci vybrané třídy. Veškerá dokumentace použitá při šetření žáků byla předána cestou ústředí ČŠI k souhrnnému zpracování pro globální hodnocení podmínek a průběhu vzdělávání. Učitelé, kteří se dobrovolně zapojili do výzkumu, mohli odeslat záznamové listy přímo zástupci fyzikálně pedagogické sekce JČMF. Údaje související s výzkumným šetřením nebyly a nebudou použity k hodnocení školy, které se provádí v rámci inspekční činnosti.
- Příspěvek na částečnou úhradu neinvestičních nákladů ŠD byl zřizovatelem stanoven ve výši 100 Kč ročně. Rodiče ho zasílají přímo zřizovateli.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. *Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení* (MŠMT, čj. 10 015/03-21, ze dne 16. ledna 2003),
2. *Zřizovací listina* (Obec Poříčí nad Sázavou, bez čj., ze dne 24. října 2002),
3. třídní knihy všech tříd ze školních let 2001/2002 a 2002/2003,
4. třídní výkazy a katalogové listy,
5. *Školní řád ZŠ Poříčí nad Sázavou* (ředitel, ze dne 1. října 1999),
6. *Organizační řád Základní školy v Poříčí nad Sázavou* (ředitel, ze dne 3. ledna 2003),
7. pracovní náplně *Ředitel Základní školy Poříčí nad Sázavou* a *Zástupce ředitele Základní školy Poříčí nad Sázavou* (ředitel, ze dne 1. ledna 2003),
8. aktuálně platný rozvrh hodin pro školní rok 2002/2003,

9. záznamy z pedagogických rad ze školních roků 2001/2002 a 2002/2003,
10. protokoly z komisionálních zkoušek ve školním roce 2001/2002,
11. personální dokumentace školy,
12. interní učební plány pro jednotlivé ročníky na školní rok 2002/2003,
13. *Výroční zpráva o činnosti ZŠ Poříčí nad Sázavou za školní rok 2001-2002* (ředitel, nedatováno),
14. aktuální úvazky učitelů,
15. *Podkladová inspekční dokumentace – základní školy* (ředitel, ze dne 17. února 2003),
16. *Dotazník pro ředitele před inspekcí* (ředitel, ze dne 17. února 2003),
17. *Koncepční záměry ZŠ Poříčí nad Sázavou 2000 - 2003* (ředitel, nedatováno),
18. *Roční plán práce školy 2002/2003* (ředitel, nedatováno),
19. *Hospitace – plán ve školním roce 2002-2003* (bez podpisu, nedatováno),
20. *Podklady pro osobní hodnocení a odměny* (ředitel a předsedkyně ČMOS, nedatováno)
21. tematické plány sledovaných předmětů,
22. vzorky žákovských prací a žákovských písemností,
23. vzorek žákovských knížek,
24. hospitační zápisy školních inspektorů,
25. záznamy z jednání metodických orgánů,
26. *Plán práce výchovného poradce 2002 – 2003* (ředitel, nedatováno)
27. *Inspekční zpráva* (ČŠI, čj. 021 6/99-2801, ze dne 18. ledna 1999).

ZÁVĚR

V základní škole a ve školní družině je stabilizovaný pedagogický sbor s poměrně příznivou věkovou strukturou. Vzhledem k velikosti a typu školy byla v době inspekce výuka sledovaných předmětů a činnost školní družiny personálně zajišťována velmi dobře.

Vedení školy sice nemá některé interní administrativní materiály zpracovány tak, aby jim co nejvíce pomáhaly, avšak ve skutečnosti byla zaznamenána poměrně systematická práce. Učitelé a vychovatelky byli většinou dobře motivováni, práci vykonávali s evidentní snahou dosahovat dobrých výukových výsledků. U žáků byly zaznamenány pozitivní společenské návyky, velmi dobré chování při výuce i o přestávkách (na chodbách, v tělocvičně, v malé počítačové pracovně, v jídelně atd.).

Některé zásadnější nedostatky byly zaznamenány ve vedení učitelů, kteří vyučují předměty mimo obor své odbornosti a v nejasném rozdělení a postoupení kompetencí pro vedení a kontrolu dalším pracovníkům, kteří byli pověřeni odborně-metodickými úkoly nad rámec vlastní vyučovací povinnosti (výchovná poradkyně, školní metodici, metodička prevence, vedoucí vychovatelka).

Materiálně-technické podmínky základní školy a školní družiny umožňují velmi dobře realizovat zvolený vzdělávací program a doplňkovou nabídku mimovyučovacích aktivit. Zlepšily se podmínky pro zavádění moderních informačních technologií do výuky. Nově vybudovaná odborná učebna informatiky však slouží prozatím omezeně, částečně proto, že

chybí potřebné programové vybavení. Tuto techniku však také neumí v dostačující míře ovládat a využívat všichni vyučující. V tomto ohledu však již byly vykonány první kroky v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků. Učitelé již absolvovali základní kurzy. Poměrně málo byly využívány různé názorné pomůcky, přestože některé vhodné škola vlastní.

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech byly hodnoceny jako velmi dobré. Více než polovina z navštívených učitelů se snažila zařadit do výuky některé aktivizující metody a formy práce. Tito učitelé připravovali svým žákům takovou práci, při níž mohli samostatně nacházet a aktivně spolupřevzít nové poznatky nebo si starší poznatky při jejich aplikování upevňovat. Ostatní učitelé se žáky pracovali výhradně frontálně, někdy málo efektivně.

Velmi dobře bylo postaráno o děti zapsané do školní družiny. Sledovaná činnost školní družiny byla různorodá a zajímavá, vhodně doplňovala výchovně-vzdělávací program základní školy. Organizace byla podřízena požadavkům rodičů na rozsah provozu a potřebám dětí.

Od poslední inspekce v roce 1999 došlo v podmínkách školy k pozitivnímu rozvoji (stabilita pedagogického sboru, rozšíření školních metodických činností, oprava budovy a jejího technického stavu, vybavení školy výpočetní a informační technikou). Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy nebyly v r. 1999 předmětem inspekční činnosti.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Zdeňka Fadrná	Z. Fadrná v.r.
Členové týmu	Mgr. Eva Grušová	E. Grušová v.r.
	Václav Zemek	V. Zemek v.r.

V Kutné Hoře dne 24. března 2003

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 28. březen 2003

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu Podpis

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný.
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad - OŠMS, Zborovská 11, 150 00 Praha 5	2003-04-15	osobní předání
Obec Poříčí nad Sázavou	2003-04-15	032 34/03-2050

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.